

Provklart Exemplar

Biblioteksplan Ånge kommun 2021–2026

Inledning

I bibliotekslagen (2013:801) 17 § står det att ” *Kommuner och landsting ska anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet* ”.

Ånge kommuns biblioteksplan gäller för all kommunal biblioteksverksamhet såsom folkbiblioteket, de integrerade skol- och folkbiblioteken, Bibblabilens verksamhet, skolbiblioteken och gymnasiebiblioteket. Den utgår ifrån artikel 19 i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, FN:s konvention om barnets rättigheter, regional biblioteksplan Västernorrland samt målen och visionen för Ånge kommun. Biblioteksplanen beskriver den riktning biblioteksverksamheten ska ha fram till och med 2026. Den kommer att följas upp i berörda förvaltningar genom årliga verksamhetsplaner och årliga utvärderingar.

Ånge kommuns Vision

Nuvarande vision till 2020-12-31

”Kommunen har en atmosfär av närhet och nytänkande som gör den attraktiv att leva, bo och verka i”.

Ny vision ersätter gamla under vårterminen 2021. **Förslag är att vi uppdaterar biblioteksplanen när nya visionen är tagen.**

Ånge kommuns Mål för Folkbibliotekets verksamhet

- *Läsfrämjande & Bildning*
- *Tillgänglighet & Delaktighet*
- *Digital Delaktighet*

Aktivitet för att uppnå målen

Läsfrämjande & Bildning

I 2§ i Bibliotekslagen anges att ”Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt”.

I 7§ i bibliotekslagen anges att ”Folkbiblioteken ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur”.

Läsning ger upplevelser och möjligheter till personlig utveckling. Det finns olika sätt att läsa; med ögonen, med öronen, digitalt eller på papper. Biblioteken skall bistå och förmedla kunskap om de olika sätt som finns att tillgodogöra sig litteratur.

Biblioteket ska stödja formellt och informellt lärande.

Prioriteringar

- Profilerings med mer inköp av kurs- och högskolelitteratur riktad till studerande
- Skapande av fler studieplatser för allmänheten.
- Fortsatt fokusering på barns läslust, läsförståelse och biblioteket som en viktig del av barns lärande (se ”Kunskapsstegen”).

- Stimulera och uppmuntra till kulturupplevelser och möten på biblioteken genom olika arrangemang.

Tillgänglighet & Delaktighet

I 2§ i Bibliotekslagen anges att "Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning" och också att "Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla".

Folkbiblioteket vänder sig till alla men har ett särskilt ansvar för barn och ungdomar, personer med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska.

Biblioteket ska vara öppet och tillgängligt för alla och utgå från brukarnas behov och önskemål. Biblioteket ska vara en lokal mötesplats för upplevelser och social samvaro samt tillhandahålla referensservice och samhällsinformation.

Ånge bibliotek har en viktig roll som neutral förmedlare av kunskap. Biblioteket är en arena för demokrati och står upp för mänskliga rättigheter, yttrandefrihet, allas lika värde och ett inkluderande samhälle.

Biblioteksservice ska finnas tillgängligt för alla som besöker, bor eller arbetar i Ånge kommun oavsett bakgrund eller förutsättningar.

Biblioteksverksamheten ska eftersträva likvärdighet och finnas där människor är. Det innebär att biblioteket även måste verka utanför den fysiska bibliotekslokalen för att nå de användare som inte har möjlighet att besöka ett bibliotek eller kan använda det digitala biblioteket. Detta är särskilt viktigt för kommunens äldre invånare som kan få hjälp genom biblabilen och våra filialer.

Prioriteringar

- Biblabilen under projektperioden
- E-media, nättjänster.
- Anpassa lokaler utifrån förutsättningar.
- Dagstidningar.
- Medier för barn och ungdomar, personer med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska.

Digital Delaktighet

I 7§ i Bibliotekslagen anges att "biblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur digital teknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet".

För att kunna vara en aktiv medborgare idag krävs en grundläggande digital kunnighet. Det är en demokratisk rättighet att alla människor på ett likvärdigt sätt ska kunna ta del av samhällets service. På centralbibliotek finns tillgång till datorer, skrivare och scanner. Alla bibliotek i kommun erbjuder stöd och hjälp i digital delaktighet.

Prioriteringar

- Hjälp till egen nedladdning via Legimus.
- Hjälp med digitala problem.
- Deltagande i digitala utbildningsinsatser.

Uppföljning

Bibliotekslagen 18 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska ha en nationell överblick över och främja samverkan inom det allmänna biblioteksväsendet. Myndigheten ska tillsammans med de regionala biblioteksverksamheterna och kommunerna följa upp hur de biblioteksplaner som antagits har utformats och hur de används”.

Ånge bibliotek arbetar utifrån en verksamhetsplan som löper årsvis. Verksamhetsplanen utarbetas varje år i augusti/september och utvärderas varje år i maj/juni. I verksamhetsplanen som utgår ifrån biblioteksplanen och övriga styrande dokument läggs mätbara mål gällande biblioteksverksamheten som skall uppfyllas under året. Den kommer även att innehålla en aktivitetsplan för varje medarbetare.

Verksamhetsplan - september och maj.

Arbetsplatsträffar - november och maj.

Kommunstyrelsen i december och juni.

Verksamhetsplan

Beskriver i detalj hur vi arbetar under ett läsår.

Aktivitetsplan

Beskriver hur varje medarbetare i biblioteksverksamheten arbetar i detalj med sitt ansvarområde.

Skolbibliotekets Verksamhet

Inledning

Enligt 2 kap. 36 § skollagen (2010:800) ”ska eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ha tillgång till skolbibliotek”.

Följande krav ska enligt skolinspektionen vara uppfyllda för att eleverna ska anses ha tillgång till skolbibliotek:

1. Eleverna har tillgång till ett skolbibliotek i den egna skolenhetens lokaler eller på rimligt avstånd från skolan som gör det möjligt att kontinuerligt använda biblioteket som en del av elevernas utbildning för att bidra till att nå målen för denna.
2. Biblioteket omfattar böcker, facklitteratur och skönlitteratur, informationsteknik och andra medier
3. Biblioteket är anpassat till elevernas behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning

Enligt Unescos Skolbiblioteksmanifest 1999 ”Skolbiblioteket förmedlar kunskap och tankar som är grundläggande i ett informations- och kunskapsamhälle. Skolbiblioteket ger eleverna de färdigheter som behövs för ett livslångt lärande. Det ger dem möjlighet att utveckla sin inlevelseförmåga för att de ska kunna ta sitt ansvar som medborgare”.

Manifestet listar även vad som är skolbiblioteket grundläggande uppgifter vilket kan sammanfattas till följande.

- Läs- och skrivfrämjande
- Biblioteks-, medie- och informationskunnighet

Ånge kommuns Mål för Skolbibliotekets verksamhet

- *Bidra till att stärka barns språkutveckling*
- *Elever skall lära sig att söka information i olika källor samt lära sig att kritiskt granska källmaterial.*
- *Biblioteket ska vara en naturlig och integrerad del av undervisningen.*

Aktivitet för att uppnå målen

Kunskapsstegen styr prioriteringarna utifrån de olika årskursnivåerna.

Bilaga 1.

Uppföljning

Arbetsplatsträffar - oktober och april.

Utbildningsnämnden - november och maj

Kommunstyrelsen - december och juni

FN:s konvention om barnets rättigheter

Inledning

<https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/sveriges-internationella-overenskommelser/1994/01/so-199020/>

<https://unicef.se/barnkonventionen/las-texten#hela-texten>

14 artiklar ur FN:s konvention om barnets rättigheter har bedömts vara relevanta för bibliotekens verksamhet. 3 av artiklarna lyfts särskilt fram som Ånge kommuns Mål för FN:s konvention om barnets rättigheter. Dessa artiklar skall påverka och styra bibliotekens arbete med barn.

Art. 1 - Alla under 18 räknas som barn.

Art. 3 - Barnets bästa skall alltid bedömas och beaktas.

Art. 4 - Förverkliga barnets kulturella rättigheter.

Art. 5 - Respektera vårdnadshavarens ansvar och rättigheter och skyldigheter.

Art. 8 - Barn har rätt till sin identitet.

Art. 12 - Barnet har rätt att uttrycka sin mening. Åsikter skall tillmätas betydelse i förhållande till ålder och mognad.

Art. 13 - Barnet ska ha rätt till yttrandefrihet. Denna rätt innefattar frihet att oberoende av territoriella gränser söka, ta emot och sprida information och tankar av alla slag, i tal, skrift eller tryck, i konstnärlig form eller genom annat uttrycksmedel som barnet väljer.

Art. 23 - Barn med funktionsnedsättning skall ges möjlighet till ett aktivt deltagande i samhället.

Art. 30 - Minoritets och urbefolkningsbarn har rätt till sitt språk, kultur och religion.

Art. 31 - Barn har rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet.

Art. 42 - Konventionsstaterna åtar sig att genom lämpliga och aktiva åtgärder göra konventionens bestämmelser och principer allmänt kända bland såväl vuxna som barn.

Ånge kommuns Mål för FN:s konvention om barnets rättigheter

- *Art. 2 - Alla barn har lika värde, ingen får diskrimineras*
- *Art. 6 - Alla barn har rätt att utvecklas*
- *Art. 17 - Spridning av barnböcker.*

Aktivitet för att uppnå målen

Prioriteringar

Art. 2 - Alla barn har lika värde, ingen får diskrimineras

Alla aktiviteter för barn och ungdomar ska vara kostnadsfria.

Inget barn får nekas att låna media.

Barn har inga försenings- eller påminnelseavgifter och endast i undantagsfall tas avgifter ut för förkomna eller förstörda medier.

Bibliotekets mediasamlingar ska spegla att alla barn har lika värde och att ingen får diskrimineras.

Lokalerna ska i möjligaste mån anpassas utifrån barnens behov.

Art. 6 - Alla barn har rätt att utvecklas
Enskilda barns specialintressen ska i största möjligaste mån tillgodoses.
Bibliotekets mediasamlingar ska främja barns utveckling genom att erbjuda ett brett och mångsidigt utbud.
Biblioteken skall samarbeta med förskola och skola för att främja barnens utveckling.
Biblioteket ska sträva efter att samarbeta med externa aktörer för barnens utveckling.

Art. 17 - Spridning av barnböcker.
Biblioteket ska sprida barnmedia och minst 25% av folkbibliotekets mediabudget ska läggas på inköp av barnmedia.

Uppföljning

Verksamhetsplan - september och maj
Arbetsplatsträffar - november och maj
Kommunstyrelsen i december och juni

Verksamhetsplan

Beskriver i detalj hur vi arbetar med FN:s konvention om barnets rättigheter under ett läsår.

Aktivitetsplan

Beskriver hur varje medarbetare i biblioteksverksamheten arbetar i detalj med sitt ansvarområde.

Ansvarig Arbetsgrupp

Tjänstemän:

Peter Gunnarsson, Olle Engström, Cecilia Qviberg, Gun Marie Erhardsson, Mikael Jonsson, Olov Larsson, Johanna Fanberg.

Politiker:

Magdalena Flemström, Åke Nylén, Joakim Bäckström.

Uppföljning av biblioteksplanen

Våren 2023 sker en avstämning av biblioteksplanen, vilket redovisas till KS Au senast juni.

Referenser:

Bibliotekslagen
Regional biblioteksplan Västernorrland
FN:s konvention om barnets rättigheter
Unescos Skolbiblioteksmanifest 1999
Skollagen
KB Biblioteksplaner 2,1
Ånge kommuns Vision och Mål

Mentorer:

Regionbibliotek Västernorrland
Bibliotekscheferna i Västernorrland
Karin Zetterberg konsult via Regionen för FN:s konvention om barnets rättigheter

Biblioteksplanen beslutas i Kommunfullmäktige 2020-11-30